

Умовні позначення побудовані за правилами асоціативного подання, тому є достатньо наочними і дозволяють легко та швидко сприймати закладену у карту інформацію.

Усю суходільну територію України вирішено не диференціювати за якимись ознаками чи показниками, а показати одним, світло-зеленим кольором, насамперед, з двох причин: 1) один колір є ознакою єднання; 2) зелений – колір природи (найбільш близький колір для усіх географічних спеціальностей).

На нашу думку, карта «Однокурсники» виглядає достатньо фактологічною і детальною для отримання довідкового статистичного матеріалу і виконання узагальнень, і, в той же час, оглядовою для відображення належними чином просторових властивостей об'єктів та явищ загалом.

Створена карта «Однокурсники» є витребуваною не тільки для студентів-географів зазначених років і виконує важливу функцію їх об'єднання, а й є джерелом для вивчення історії самого факультету та університету. Вона може бути необхідним аналітичним матеріалом для наукових розвідок по всебічному вивченню студентських занять і захоплень радянської доби вказаного періоду істориками, соціологами, філософами та ін. Разом з тим, оскільки розроблена карта за інформаційно-змістовим наповненням видається піонерською, то на її прикладі у перспективі є можливість створювати інші карти подібної тематики.

УДК 528.94

В. І. Остроух

os-vit@ukr.net

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

КАРТОГРАФІЧНІ ПОСІБНИКИ ДЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК ПРИКЛАД РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТІСНО - ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ

Чинна шкільна програма для початкової школи передбачає, що навчальний предмет «Природознавство» вивчається з 1 по 4 клас. В програмі зазначено, що природознавство, як навчальний предмет, має інтегрований характер, оскільки зміст його утворює система уявлень і понять, відібраних з різних природничих наук, що вивчатимуться в наступних класах – у початковій школі це пропедевтика біології та екології, географії, фізики, астрономії, хімії. Проте, найбільший відсоток тем, що вивчаються в курсі природознавства належать до географії, тому що інтеграція відбувається на стиках географії з вищеозначеними природничими науками (не фізика і хімія вивчається, а метеорологія, кліматологія, гідрологія, геологія; не вся біологія, а геоботаніка і зоогеографія; не вся астрономія, а тільки та її частина, що стосується видів рухів Землі у космічному просторі тощо). Тобто у вивченні природознавства прерогатива надається географічній складовій, яка є іноді складною для вчителів початкових класів. Доходить іноді до того, що вчитель по-своєму трактує певні географічні терміни, поняття і закономірності.

Проблема використання картографічних матеріалів на уроках в початковій школі привертала увагу багатьох видатних представників педагогічної науки: С.В. Васильєва, Г.Є. Ковальнової, К.П. Угодовського, А.В. Усової та ін. Останні публікації наголошують на тому, що робота із введення в навчальний процес картографічної наочності ускладнюється через недостатнє усвідомлення учнями змісту інформації, яка передається засобами схематичного та символічного характеру. Зокрема, особливості картографічної складової навчальних посібників з природознавства розкрито у публікації [1].

Поступове зростання ролі природничих наук, і фахове викладання природознавства із залученням картографічних матеріалів у початковій школі має велике значення для реалізації компетентнісно-орієнтованого навчання. Багато вчителів початкових класів не обтяжують себе використанням карт і схем, а дехто з них просто не бажає їх використовувати або не знає, як вони працюють аргументуючи це на кшталт «для дітей це важко» або «вони це не вивчають», вчителі вирішують взагалі з картами не зв'язуватися.

Карта є важливим джерелом знань, без розуміння її не можна вивчити як географічний матеріал в початкових класах, так і географію в середніх та старших класах. Перед вчителем початкових класів постало складне завдання – навчити дітей розуміти карту, читати її, використовувати для отримання нових знань. Навчання дітей, які вже у 6 років прийшли до школи, має бути не тільки корисним, але і цікавим. Вони мають із задоволенням гортати сторінки атласу, який повинен викликати у дітей інтерес, подив і радість. Найменшим учням цікаво і корисно навчатися тоді, коли вони, ніби граючись, розглядають малюнки і обирають правильну відповідь з-поміж цілої низки можливих. Тому в атласах матеріал варто подавати саме в такій формі, мінімум текстів, більше яскравих малюнків, схем і карт.

У програмі з природознавства сказано: «Програма навчального предмета „Природознавство” розроблена на основі Державного стандарту початкової загальної освіти, її зміст структурований за спіралью-концентричним принципом, який передбачає неперервне розширення і поглиблення знань та повторне вивчення певних тем з метою глибшого проникнення в сутність явищ та процесів відповідно до вікових особливостей дітей». Картографічні підприємства чи розробники карт просто зобов'язані скористатися нагодою, щоб вже з перших класів привчати дітей розуміти мову карти. Це завдання треба реалізовувати послідовно, і щоб розуміти мову карти, спочатку треба навчити учнів читати «план». Хоча за програмою учні вперше знайомляться з планом аж у 3 класі. Перед тим, як навчати дітей читати карту, треба спочатку підготувати їх до вивчення картографічного матеріалу. В першому класі діти отримують елементарні уявлення про карту під час вивчення теми «Моя країна Україна». Для цієї теми карти подають дуже спрощеними і більше схожими на дитячий малюнок. Відповідаючи на питання «Що найголовніше на карті України?» діти знайомляться зі своєю першою картою і поступово усвідомлюють, що поверхня України є різноманітною, що на території України є рівнини, гори, річки, озера, що умовними знаками зображують різні форми

земної поверхні, міста. Отже, щоб карта частіше «працювала» потрібно частіше пропонувати дітям знаходити різні об'єкти на ній.

Атласи для 3-4 класу є логічним продовженням природничої складової атласів для 1-2 класу, вони мають значно більше інформаційне наповнення, і головною їхньою складовою є карти. Варто на всіх картах атласу підписувати числовий та іменованій масштаби. Також на «Фізичній карті Землі» і на «Фізичній карті України» подавати шкалу висот і глибин. Учні повинні знати у які кольори пофарбовані гори та рівнини (височини і низовини), розрізняти на карті позначки найбільших висот суходолу і позначки найбільших глибин океанів.

Щоб найменші краще сприймали природничі об'єкти, явища, уявлення про території, недоступні для безпосереднього сприймання у природі, вчитель повинен використовувати стінні карти для початкової школи. Чим молодший вік школяра, тим простішою повинна бути карта. Карти повинні мати яскраве кольорове оформлення, а також відповідати санітарним нормам і гігієнічним вимогам до друкованої продукції для дітей.

Для кращого засвоєння нових назв і оволодіння навичками практичної роботи зі стінними картами зручно одночасно використовувати і навчальні атласи. Тобто, вчитель показує об'єкти на карті біля дошки, а діти можуть знаходити їх у своїх атласах.

В наш складний час національно-патріотичне виховання школярів є державною політикою і у всіх класних кімнатах є обов'язковими державні символи України. Державна символіка України – прапор і герб, присутні на кожній адміністративній карті України. Отже, вивчаючи карту своєї країни, що буде висіти в класі, учні разом із патріотичною свідомістю отримають корисні знання про рідну землю. Саме карта України в кожному класі є найкращим засобом національно-патріотичного виховання.

У сучасній методиці карта розглядається як засіб триєдиного навчання: вона слугує об'єктом вивчення, засобом наочності та джерелом знань про географічні явища, що досліджуються. Всі три компоненти географічних знань взаємопов'язані та взаємодіють один з одним, бо не знаючи карти, неможливо використовувати її як засіб наочності чи джерело знань. Таким чином, перед вчителем початкових класів стоїть складне завдання – навчити дітей розуміти карту, читати її, використовувати для отримання нових знань.

Картографічна пропедевтика ставить за мету навчити учнів формальному читанню картографічних посібників, а завдання вчителя природознавства полягає в тому, щоб розвинути ці вміння до рівня, що необхідний для вивчення географічного матеріалу. Навчальні картографічні посібники у початковій школі мають бути надійними помічниками вчителю для проведення уроків з природознавства, а учням – у розумінні інформації, яка передається засобами схематичного та символічного характеру.

Список використаних джерел

1. Європіна І.О. Картографічна складова навчальних посібників з природознавства / І.О. Європіна, В.І. Остроух // Сучасні проблеми розвитку географічної науки і освіти в Україні: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції. – К.: Обрії, 2015. – С. 171-173.

2. *Природознавство. Атлас з контурними картами для 1-2 класу / ред. І.О. Європіна, В.І. Остроух. – К.: ДНВП «Картографія», 2018. – 16 с.*
3. *Природознавство. Атлас з контурними картами для 3-4 класу / ред. І.О. Європіна, В.І. Остроух. – К.: ДНВП «Картографія», 2018. – 20 с.*
4. *Фізична карта України. Стінна карта для початкової школи / ред. С.В. Капустенко, В.І. Остроух. – К.: ДНВП «Картографія», 2018. – 1 арк.*

УДК 378.14

О. Шевченко, О. Ямковий

shevaalex@ukr.net, yamkovoysasha@ukr.net

Коледж інформаційних технологій та землевпорядкування Національного авіаційного університету, м. Київ, Україна

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ - ГЕОДЕЗИСТІВ, ЗЕМЛЕВПОРЯДНИКІВ ТА КАРТОГРАФІВ НА ПРИКЛАДІ ДИСЦИПЛІНИ «КАРТОГРАФІЯ»

Постановка проблеми. Сучасні процеси реформування економіки України зумовлюють підвищення вимог до професійної компетентності випускників закладів вищої освіти, зокрема, майбутніх фахівців галузі геодезії та землеустрою. Однією з умов підвищення якості підготовки майбутніх фахівців є розвиток і вдосконалення форм та методів контролю навчальних досягнень студентів. Сьогодні для визначення рівня професійних компетенцій майбутніх фахівців активно використовують таку форму контролю як тестування. Це пояснюється тим, що тестовий контроль у досить короткий термін дає змогу отримати оперативну й об'єктивну інформацію про рівень навчальних досягнень студентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі тестового контролю навчальних досягнень студентів присвячені дослідження багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. Теоретико-методичні аспекти тестового контролю знань студентів розглядаються в працях таких вчених, як В.Аванесов, В.Беспалько, І.Булах, Н.Гулюкіна, А.Кузьмінський, П.Лузан, Е.Лузік, М.Мруга, Л.Морська, Л.Паращенко, В.Сергієнко, А.Татур, А.Есаулов, М.Челишкова та інші.

Проте, незважаючи на значну кількість робіт щодо контролю навчання, слід зауважити, що питання підготовки тестових завдань, тестового оцінювання рівня знань та умінь майбутніх геодезистів, землевпорядників та картографів, поки-що досліджені недостатньо, що й зумовило вибір теми пропонованої статті.

Мета статті полягає у розкритті різних форм тестових завдань, які використовуються для контролю знань та умінь майбутніх фахівців галузі геодезії та землеустрою з дисципліни «Картографія».

Виклад основного матеріалу. Сьогодні в сфері освіти розвивається нова система контролю навчальних досягнень студентів, орієнтована на використання тестів. У науково-педагогічній літературі тест успішності